

نوروز، تمرین صله ارحام در خانواده‌ها

از موضوعات بسیار مهمی که از جهت دینی و اخلاقی جایگاه ویژه‌ای در اسلام دارد، موضوع «صله ارحام» می‌باشد. «صله ارحام» در روایات بعد از ایمان طرح شده است و این اهمیت موضوع را می‌رساند، علی‌الخصوص در زمان غیبت که آزمونی سخت و دردی جانکاه هست، ویژه‌انگاری این موضوع، بسیار به جا و مطلوب می‌باشد.

دوران غیبت دوران حیرت و سرگردانی و دوران تقاص پس دادن غفلت و بی‌توجهی انسان‌های قبل از این زمان است.

گرفتاری‌های متعددی در این دوران وجود دارد، من جمله:

• فقد المثنی (تنهایی، و عدم برقراری ارتباط)

• بی‌خدایی

• انکار خدا

• دوران ربایش ایمان

• دوران سرقت دین

• دوران افزایش تهاجم به عقیده

• دوران لاابالی

• ترویج زندگی مجردی

• ازدواج‌های سفید

• فامیل‌گریزی

• حذف خانواده و تبلیغ خانوار

• گریزان از ازدواج و تشکیل خانواده

• بارداری‌های خارج از رحم

و در کنار این همه گرفتاری و بلا، یکی دیگر از آنها طبق روایات مربوط به آخرالزمان، «قطع رحم» و از بین بردن طهارت ارحام در خانواده‌هاست که در حقیقت نوک پیکان در همه‌ی این موارد خانواده و مسائل پیرامونی آن است.

لذا لازم است در بزرگداشت این فریضه و سنت مهم و اجرایی شدن در شکل حقیقی آن، تلاش‌هایی از نهادهای مختلف فرهنگی و آموزشی صورت گیرد، زیرا بنا به روایات هرکس صله ارحام نکند، در زمین فساد کرده و جزو خاسران می‌باشد.

در این مطلب سعی شده است، این امر مهم به صورت تئوری واکاوی و

تفسیر شود، که ابتدا به معنی آن اشاره می گردد؛

«صله»، به معنی وصل شدن، پیوند یافتن، اتصال پیدا کردن، بخشش، انعام، عطا و هدیه می باشد، و «ارحام» از ریشه ی «رحم» به معنای محل حفظ جنین است، اما در معنای اصطلاحی، «صله ارحام» یعنی:

✓ پیوند خویشاوندان

✓ ایجاد اتصال با ارحام

✓ رسیدگی و اهدای هدیه به خویشاوندان.

و از جهت مصداقی به پدر، مادر، خواهر، برادر، خاله، دایی، عمه و عمو ارحام گفته می شود.

جایگاه ارحام

از یک منظر «ارحام» به سه دلیل محکم، از اهمیت خاصی برخوردار است:

۱_ جایگاه «بال پرواز» داشتن (ارحام، عامل صعود و رشد فرد می تواند باشد).

۲_ ریشه و اصل محسوب شدن (انسان ها را با اصل و ریشه و هویت ارزیابی می کنند، حتی هنگام تحقیق ازدواج نیز، به دنبال اصل و نسب و ریشه ی خوب می گردند).

۳_ ید و قدرت بودن (ید کنایه از «دست» و «دست» ابزار آرایش و پالایش هست، پالایش از نازیبایی ها و آرایش و مزین شدن به زیبایی ها، و همچنین کنایه از قدرت یافتن و حمله به دشمن.

از دیگر منظر اهمیت ارحام به این دلیل است که، ارحام سه عنوان دیگر را با خود به همراه دارد که عناصر لاینفک ارحام به شمار می آیند، این سه مورد عبارتند از:

۱_ حامی بودن ارحام

۲_ کافی بودن ارحام

۳_ عافی بودن ارحام (عافی به معنی راهنمایی کننده و رساننده به مقصد و ایصال الی المطلوب است و نیز به معنی میهمان، و پذیرایی و احترام کردن به میهمان که با خودش برکت می آورد).

از دید دیگر که ارحام را از اهمیت خاص برخوردار کرده است و صفت «جزو اولین ها بودن» آن است، به عبارتی از اولین کسانی که در

لحظه ی سختی در کنار انسان قرار می گیرد، ارحام می باشد.

و نیز به خاطر اهمیت فراوان آن است که در آیه ی اول سوره نساء، از آن سخن به میان آمده:

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ... وَاتَّقُوا اللَّهَ - الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنْ اللَّهَ كَانَتْ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا»

«ای مردم، پرهیزکاری کنید ... و بترسید از آن خدایی که به سوگند دادن نامش از یکدیگر چیزی می‌خواهید و زنهار از خویشاوندان مبرید، هر آینه خدا مراقب شماست.»

جا دارد در کنار صحبت از اهمیت ارحام، از اثرات صله ارحام نیز به مواردی اشاره شود:

۱_ ازدیاد عمر

۲_ ازدیاد نفوس چنانچه حضرت زهرا(س) در خطبه ی غذای خود فرمودند:

«...وَصَلَاةَ الْاَرْحَامِ مِنْ سَاءِ فِى الْعُمْرِ وَمِنْ مَاهٍ لِإِعْدَادِ...»

۳_ آبادی شهرها

۴_ حسن خلق

۵_ سعه رزق

۶_ طهارت نفس

۷_ سخاوت‌مندی

۸_ از همه مهمتر فوران عاطفه در دنیای مرگ عاطفه ها، و ایجاد هورمون عشق.

در ادامه به مفهوم نهفته ی این امر مقدس پرداخت می شود:

آن مفهومی که از صله ارحام با چاشنی اخلاقیات اتخاذ می شود مفهوم «صدقه سخایی» می باشد، به عبارتی «صله ارحام» یعنی به فعلیت رسیدن صدقه سخایی.

صدقه:

هر عملی با نیت پاک و خالص را صدقه می گویند و سخاوت، یعنی بذل بدون درخواست.

صدقه در این عمل مبارک، بار نیّت را می‌رساند، یعنی مبنای بخشش می‌باید فقط برای خدا باشد، که این باعث می‌شود که فرد به خاطر مادیات و مقام و موقعیت های ارحام، به آنها گرایش پیدا نکند، بلکه وصلی صورت خواهد گرفت که به خاطر خداست و با این وصل پی به مشکلات آنها خواهد برد.

لذا در «صله» اندازه ی پیوند مطرح است، و نیز توجه به این نکته هم مهم است که به زحمت انداختن صله شونده در صله ارحام، «صله» را از «صله اش» ساقط می کند.

صدقه سخایی مشخصاتی دارد که در قالب یک مثلث مطرح می شود:

ضلع اول: کم شمردن و کوچک شمردن بذل.

ضلع دوم: شتاب در عمل

ویژگی دوم صدقه سخایی است.

ضلع سوم: بدون منت

چون صله ارحام امر خداست عمل پاک و نیت خالص هست.

انواع بذل:

۱_ بذل نیرو

۲_ بذل مال

۳_ بذل وقت (احساس راحتی کردن با من)

۴_ بذل مقام و موقعیت اجتماعی (نباید در نظر فرد، «موقعیت» از «ارحام» پیشی گیرد).

۵_ بذل علم و انتقال معارف

در آخر توجه به این موضوع نیز حائز اهمیت می باشد که موانعی در سر راه این معروف مهم وجود دارد که موجب کوتاهی و قطع رحم می شود، این موارد عبارتند از:

۱_ رفتار اقتصادی

۲_ تکثر گروه های رفاقتی

۳_ چشم و هم چشمی

حال، شما خواننده ی گرامی بگویید مصداق بارز گروه های رفاقتی در این زمان چیست؟